

Guía Docente				
Datos Identificativos				2015/16
Asignatura (*)	Economía Ambiental	Código	610500025	
Titulación	Mestrado Universitario en Ciencias. Tecnoloxías e Xestión Ambiental (plan 2012)			
Descritores				
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos
Mestrado Oficial	2º cuatrimestre	Primeiro	Optativa	3
Idioma	Castelán			
Modalidade docente	Presencial			
Prerrequisitos				
Departamento	Economía Aplicada 1			
Coordinación	Dopico Castro, Jesus angel	Correo electrónico	jesus.angel.dopico@udc.es	
Profesorado	Dopico Castro, Jesus angel	Correo electrónico	jesus.angel.dopico@udc.es	
Web				
Descrición xeral	Os obxectivos desta materia son a análise dos principios fundamentais da economía ambiental e dos recursos naturais e o estudo dos fundamentos básicos das políticas ambientais. Con esos obxectivos abóndase a relación entre economía e medio ambiente, os indicadores de sustentabilidade, os principais obxectivos e instrumentos de política económica ambiental e a aplicación das políticas ambientais á empresa.			

Competencias / Resultados do título	
Código	Competencias / Resultados do título
A1	Coñecemento das realidades interdisciplinares da Química e do Medio Ambiente, dos temas punteiros nestas disciplinas e das perspectivas de futuro.
A18	Coñecer as implicacións económicas dos problemas ambientais, os instrumentos de política económica e os principais indicadores ambientais.
A19	Coñecemento e interpretación da lexislación, normativa e procedementos administrativos básicos sobre medios acuosos, chans e atmosferas. Comprensión das bases científicas e económicas da sustentabilidade.
B2	Que os estudantes saiban aplicar os coñecementos adquiridos e a súa capacidade de resolución de problemas en contornas novas ou pouco coñecidas dentro de contextos máis amplos (ou multidisciplinares) relacionados coa súa área de estudo.
B3	Que os estudantes sexan capaces de integrar coñecementos e enfrontarse á complexidade de formular xuízos a partir dunha información que, sendo incompleta ou limitada, inclúa reflexións sobre as responsabilidades sociais e éticas vinculadas á aplicación dos seus coñecementos e xuízos.
B4	Que os estudantes saiban comunicar as súas conclusións e os coñecementos e razóns últimas que as sustentan a públicos especializados e non especializados dun modo claro e sen ambigüedades.
B6	Ser capaz de analizar datos e situacións, xestionar a información dispoñible e sintetizala, todo iso a un nivel especializado.
B8	Comprender, a un nivel especializado, as consecuencias do comportamento humano na contorna ambiental.
C2	Ser capaz de manter un pensamento crítico dentro dun compromiso ético e no marco da cultura da calidade.
C4	Expresarse correctamente, tanto de forma oral coma escrita, nas linguas oficiais da comunidade autónoma.
C6	Utilizar as ferramentas básicas das tecnoloxías da información e as comunicacións (TIC) necesarias para o exercicio da súa profesión e para a aprendizaxe ao longo da súa vida.
C7	Desenvolverse para o exercicio dunha cidadanía aberta, culta, crítica, comprometida, democrática e solidaria, capaz de analizar a realidade, diagnosticar problemas, formular e implantar solucións baseadas no coñecemento e orientadas ao ben común.
C9	Valorar criticamente o coñecemento, a tecnoloxía e a información dispoñible para resolver os problemas cos que deben enfrontarse.

Resultados da aprendizaxe	
Resultados de aprendizaxe	Competencias / Resultados do título

Análise económica da sustentabilidade ambiental. Interpretación da información relevante para o deseño e a instrumentación de políticas de sustentabilidade, tanto no eido do sector público coma no da empresa privada.	AM1 AM18 AM19	BM2 BM3 BM4 BM6 BM8	CM2 CM4 CM6 CM7 CM9
Estudo dos indicadores de sustentabilidade que permitan avaliar o nivel de cumprimento de obxectivos de sustentabilidade dos países e das empresas.	AM1 AM18 AM19	BM2 BM3 BM4 BM6 BM8	CM2 CM4 CM6 CM7 CM9
Identificación e análise dos principais obxectivos e instrumentos de política económica ambiental e a súa aplicación ó eido da empresa.	AM1 AM18 AM19	BM2 BM3 BM4 BM6 BM8	CM2 CM4 CM6 CM7 CM9
Capacidade analítica e de síntese para a interpretación e resolución de problemas de xestión ambiental dende unha perspectiva económica.	AM1 AM18 AM19	BM2 BM3 BM4 BM6 BM8	CM2 CM4 CM6 CM7 CM9

Contidos	
Temas	Subtemas
Tema 1. Fundamentos básicos de economía ambiental	1.1. A perspectiva da economía circular 1.2. Os límites do crecemento 1.3. Indicadores ambientais
Tema 2. Valoración de proxectos de inversión ambientais	2.1. Características dos proxectos de inversión 2.2. Criterios clásicos de avaliación 2.3. Casos prácticos
Tema 3. Análise multicriterio	3.1. Fundamentos básicos 3.2. Criterios de decisión 3.3. Casos prácticos
Tema 4. Valoración económica ambiental	4.1. Fundamentos básicos 4.2. Metodoloxías 4.3. Casos prácticos
Tema 5. Análise coste beneficio	5.1. Fundamentos básicos 5.2. Valoración de costes e beneficios 5.3. Casos prácticos

Planificación				
Metodoloxías / probas	Competencias / Resultados	Horas lectivas (presenciais e virtuais)	Horas traballo autónomo	Horas totais
Actividades iniciais	A18 B2 C9	2	5	7
Sesión maxistral	A1 A18 A19 B2 B3 B4 B6 B8 C2 C4 C6 C7 C9	13.5	27	40.5
Proba de resposta breve	A1 A18 A19 B2 B3 B4 B6 B8 C2 C4 C6 C7	2	0	2

Estudo de casos	A1 A18 A19 B2 B3 B4 B6 B8 C2 C4 C6 C7 C9	5	17.5	22.5
Atención personalizada		3	0	3

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado

Metodoloxías	
Metodoloxías	Descrición
Actividades iniciais	Presentación ampla da materia con exposición de contidos da mesma, material a empregar e fórmula de avaliación.
Sesión maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos teóricos básicos do programa da materia. Puntuarase a asistencia dos alumnos ás sesións maxistrais.
Proba de resposta breve	Proba de respostas breves sobre o contido teórico da materia
Estudo de casos	Análise de casos prácticos relacionados cos contidos da materia e de lecturas destinadas á comprensión dos contidos teóricos da materia. Estes estudos incluírán un cuestionario que os alumnos deberán responder en clase e puntuarán para a calificación final.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Sesión maxistral Estudo de casos Actividades iniciais Proba de resposta breve	A atención persoalizada ten un carácter integral referida tanto ós contidos teóricos como prácticos da materia. En consecuencia todas as metodoloxías inclúen dita atención persoalizada.

Avaliación			
Metodoloxías	Competencias / Resultados	Descrición	Cualificación
Sesión maxistral	A1 A18 A19 B2 B3 B4 B6 B8 C2 C4 C6 C7 C9	Valorarase a asistencia a clase dos alumnos cun máximo de 2 puntos.	20
Estudo de casos	A1 A18 A19 B2 B3 B4 B6 B8 C2 C4 C6 C7 C9	Valorarase a entrega de casos prácticos nas clases da materia destinadas a tal fin. Consistirán nunha serie de casos e lecturas proporcionadas ós alumnos cun breve cuestionario sobre as mesmas.	30
Proba de resposta breve	A1 A18 A19 B2 B3 B4 B6 B8 C2 C4 C6 C7	Proba sobre o contido das sesións maxistrais cun valor máximo de 5 puntos.	50

Observacións avaliación
Para superar a materia será preciso obter 5 puntos en total, sin que sexa preciso obter nungún mínimo en cada unha das partes con puntuación na avaliación final.

Fontes de información

Bibliografía básica	- Bermejo, R. (2011). Manual para una economía sostenible. Madrid. Catarata - Dopico Castro, J. A. e Iglesias Gómez, G. (2010). Economía sostenible. Teoría y Política. A Coruña. Netbiblo - Edwards-Jones, G. et al. (2000). Ecological Economics. Oxford. Blackwell Science - Field, B. C. y Field, M.K. (2003). Economía Ambiental. Madrid. McGraw-Hill - Labandeira, X; León, C.J. y Vázquez, M.X. (2007). Economía ambiental. Madrid. Pearson Prentice Hall - Martín Palmero, F. ed (2004). Desarrollo sostenible y huella ecológica. A Coruña. Netbiblo - Munda, G. (2008). Social multi criteria evaluation for a sustainable economy. Berlin. Springer - Pearce, D.W. y Turner, R.K. (1995). Economía de los recursos naturales y del medio ambiente. Madrid. Celeste Ediciones - Portal, A. et al. (2013). Introducción a las finanzas empresariales. Madrid. Pirámide - Turner, G.M. (2008). A comparison of The limits to growth with 30 years of reality. Global environmental change, 18 Aclaración importante sobre a bibliografía:Ademáis dos textos indicados nas referenzas bibliográficas básicas, que en maior ou menor medida se utilizarán nas clases teóricas da materia, para o estudo de casos e para os exemplos concretos das clases teóricas, utilizaráanse outros textos procedentes de libros, artigos especializados, informes, e textos lexislativos que se proporcionarán ós alumnos para que podan realizar as tarefas propostas en ditos estudos de caso e para seguir as clases expositivas. Podería ademáis incorporarse á bibliografía algún novo texto se se considera necesario para poder mellorar a docencia expositiva dos temas publicados no intre de elaborar esta guía docente ou cando o transcorrer das clases requira algunha aportación bibliográfica que non está contida nas referenzas básicas.
Bibliografía complementaria	

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Materias que continúan o temario

Observacións

(*)A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías